

Neyðarslig roynd at bera í bøtu-flaka fyrri misgerðir sínar

Rættleiðingar Erlends Paturssonar eru veruleikafjarar.

Í einum bóklingi hevur Føroya javnaðarflokkur viðgjørt ymskar fiskimannaspurningar og flokkanna stöðu til teirra.

Stutt aftaná kemur Erlendur Paturssonur við nokrum rættleiðingum í 14. sept. Hesar rættleiðingar eru ikki bert misvisandi, men hartil neyðarligar og á flestu fornum ein ásanngin av tí, ið javnaðarflokkurin ferir fram.

Er skal bert triva í tað, ið sagt verður um verkföllini.

Erlendur sigur, at eingir pengar vóru í bakhöndini frá donsku arbeidar-unum. Hetta er ikki rætt. Tveir menn frá De samv. Fagforbund vóru har uppi undir verkfallinum í 1953. Teir høvdu 100.000 kr. til reiðar at nýta sum verkfallsstuðul, og niðri frá vóru 100.000 kr. tókar aftrat í somu løtu, sum fjarritað varð eftir teimum. Menninir frá De samv. Fagforbund løtu eisini vita frá sær, at teirra hugsan var, at fiskimenn skuldu fá 100 kr. útgjöldar í verkfallsstuðli um vikuna; men tað var henda mikla stuðul, ið Erl. Patursson fekk rist føroyskum fiskimonnum av hondum við síni harðrendu móttøðu móti samfylking av føroysku arbeidarafjöldini við ta donsku.

Hetta verkfallið var dyggiliga tapt fyrri fiskimenn. Teir vóru ikki eitt oyra í sáttmálabót; men nógvir taptu í stórum. Fiskimenn taptu pening, tí sáttmálarnir í vissum fornum gjordust verri, og hartil kom, at fiskimenn orsakad av tí langa verkfalli mistu Suðurlandstúrin og harvið upp í 1600 kr. í innøku, um mett verður eftir veiðisúrlitnum frá árinum frammanundan.

Um úrslitið av hesum verkfalli segði E. Patursson sjálvur á fiskimannafundi í Havn, at:

»Peningaliga var einki vunnio!»

Og so eitt aftrat:

Sum formaður Fiskimannafelagsins var E. Patursson við til at binda fiskimenn til ein óuppsigiligan sáttmála, tí allir fiskimenn minnst til, at seinasta grein, grein 18, í hesum sáttmála endar við hesum marghátligu orðum, ið neyvnan nakrantíð eru sett í nakran sáttmála nakrastáðni í heiminum:

»..... verða allir sáttmálar millum felogini galdandi til 1. januar 1955 ella til nýggir sáttmálar koma í gildi.»

Hetta ljóðar ótrúrligt og fantastiskt; men soleiðs stendur skrivað.

Eg veit fullvæl, at Erl. Paturssonur royndir at minka um misgerð sína við at siga, at eisini skrivarin í Suðuroyar Fiskimannafelag tók undir við hesum.

Ja, er tað ikki makaleyst; ómannsligt, ja, smádreingjaligt, er tað at tveita skuldina á aðrar; men henda umbering tekur ikki ein neista burtur av skuld og ábyrgd E. Paturssonar.

Og so um minstuløn:

E. Patursson heldur áfram og sigur, at í 1954 vóru fiskimenn 800 kr. í minstuløn.

Tað er rætt, men var tað av E. Paturssonar ávum?

Nei!

Tað var IKKI E. Patursson, ið kom við uppskottinum um 800 kr. í minstuløn, men Føroya arbeidarafelag.

Og tað var ikki av hansara áðum, at fiskimenn vóru hesar 800 kr., tí E. Patursson skal minnst til, at hann miðskeldis undir verkfallinum

hjóðði sær til at halda uppat við verkfallinum, um reiðararnir vildu ganga við til at evarska litlu broyting í sáttmálanum:

AT HÆKKA LINUPROSENTINI

VIÐ 1 — EINUM — PROSENT.

Ráddi E. Patursson, vóru fiskimenn ongar 800 kr. í minstuløn; men nakrir fáir fiskimenn — teir, ið fóru á linuveiðu — vildu vunnio eitt skallugt pst.

Fiskimenn vildu tá einki annað havt fingið burtur úr verkfallinum enn tað, teir mistu í innøku, orsakað av at Suðurlandstúrin fór fyrri einki.

Bæði hesi verkföll sigast at hava kostað landinum umleið 30 milj. kr.

Av hesum skuldu fiskimenn av rættum átt helmingin.

So kunnu fiskimenn sjálvir rokna út, hvat teir hava »vunnio» undir formannsskapi E. Paturssonar.

Og so tað aftrat um minstulønina:

Longu árið efr hendi tað føroyskum fiskimonnum nakað, ið ongantíð áður er hent arbeidarafjöldini í nokrum landi í verðini, at sjálvur formaðurin kemur fram við uppskoti um,

at taka tað frá aftur fiskimonnum, ið teir einaferð hava vunnio.

E. Patursson var jú sjálvur høvudsmaður fyrri at minka minstulønina úr 800 niður í 650 kr. um mánaðin.

Nú umber hann seg við at siga, at fiskimennfingu prívíðbót í staðin fyrri.

Men eisini her haltar hjá harra Patursson; tí tað er bara ikki sannheit at allir føroyskir fiskimenn fáa prívíðbót — og langt frá tí.

Tá saman um kemur er sannleikin tann, at fjöldin av føroya fiskimonnum hevur ikki vunnio eitt oyra øll tey árin, Erl. Patursson hevur sitið sum formaður.

Samanlagt er sannleikin hesin og úrslitið hetta:

1. Verkfallið 1953 var tapt.
2. 800 kr. minstulønir er aftur tapt
3. 1000 kr. minstulønina var m. a. E. Patursson imóti.

(Framh. á 3. síðu.)

UNDIR ÓLØGUM

(Framhald.)

HIN STÓRA SILDAFISKISKAPS-ROYNDIN

Við »initiativ» frá harra Godtfredsen sum leiðara og harra Halvdan Henriksen sum drøvnum forrættingsmanni var farið undir ta stóru sildafiskspeditionina við teimum sonevndu ísvirskibátunum, frystiskipinum »Staining» og tí 4000 tons stóra farmaskipinum »Hans Tausen».

Harra Godtfredsen var leiðari av silda fiskiskipinum og harra Halvdan Henriksen stjóri fyrri allari sildafiskspeditionini. Sildaförretning var ikki ókunnug fyrri honum, sum í mong ár hevði havt förretning við Island.

Veðan var frálík. Nógvir betri enn ventað. Á Godtfredsen stóð sostatt ikki. Men tað vóru ikki bara ísvirskins silda skip, sum veiddu ovurnóg. Óll skip høvdu rokveiðu. Hetta bar við sær at sildamarknaðurin varð yvirfylt, og at teir, sum ikki høvdu selt frammanundan í heilt bindandi skili, sluppu ikki av við sildina uttan til ein spottpris.

Halvdan Henriksen stjóri hevði ikki gjørt so bindandi forhandsölu av sildini, at keypararnir hingu uppá keypsáttmálan. Hann slapp tí ikki av við sildina fyrri tann tilátælda prisin. Men tíðirnar, t. v. s. sildaprisurin gjordist bara verri í hvørjum. Úrslitið av søluni var tí tað, at tá ið hann einaferð seldi, fekk hann ikki meira fyrri sildina, enn hann mátti gjalda í goymsluplassleigu.

Hetta gav eitt so stórt tap fyrri ísvirki — um ¼ millión, at tað kom í gjaldtrot.

Samráðst varð um nýggja finansiering, og tað var hitt besta útlit til at fáa hana.

Men so lupu heimavarnir á. Høvuðskreditururin var staturin. Har kundu állopsmennirnir einki gera.

Men so vóru nakrir privatir kreditorar.

Og her kom tann meini stingurin, deyðsstingurin:

Ein fekk samlað nokur smákrøv, til-

samans 1600 kr. og gjørdi miskunnarlest útlægg í ísvirskins ognum fyrri henda pening. Hetta hendi heima.

Og hesum á baki fylgdi álöp uttan-ífrá!

Mouritsen í Leith hevði eitt sindur til góða hjá ísvirkinum — nakrar fíar hundrað kronur fyrri nakrar sildakassar. Hansara maður her, harra Knud Petersen, sildaslostjórin, fjarritaði niður til harra sin at skunda sær at gera »arrest» í frystiskipinum, sum beint tá var niðri við feskfiski. Hetta álöpið var tað meinasta av øllum, tí just tá hevði ísvirki »ingió» í lag eina ametaforretning við hin kenda fiskasolumannin Harald Gee ein hin frægasta fiskahandlari í Bretlandi. Avtalað var, at ísvirkið skuldi lata frystiskipið »Th. Stauning», meðan Harald Gee skuldi seta linuspæl í skipið, lata kalvafiskigreiðarnar og finansiera driftina. Reinvinnan skuldi bytast í helvt partanna millum.

Spæl og greiðir vóru komnar oman til skipið.

Men tá kom Mauritzen eftir tilstuðlan frá harra Knud Petersen, stjóra, við »arrestseðlinum», ið hann setti á meistrina, og steðgaði »Th. Stauning».

Har var deyðahoggið!

»Th. Stauning», sum var eitt kóliskip, og sum sigldi skjótt, var sum skorið til kalvaveiðu í Grønlandi. Júst í teirri tíðini var kalvaveiðan øfor har uppi. — Pincheringsbátarnir fyltu seg túsir túsir og tjentu almiklan pening. »Th. Stauning» var nógvir betri og størri skip enn hesir bátar og vildi havt kjans til at fiska enn og meira enn teir.

Mauritzen og Knud Petersens »arrest» forðaðu ísvirkinum at fara á hesa peningaliga sæð rokveiðu, sum Grønlands kalvaveiðan tá var.

Var ísvirki ikki fyrri hesum banahoggi — sum varð gjørt av sama finginda-skopi, ið elvdi monnum heima at gera »arrestina» fyrri tær skallutu 1600 kr. — hevði ísvirkið við kalvaveiðuni í Grønlandi kundað vunnio á fylgjunum av teirri meysýndu sildasöluni, og vildi tað so

Ávaring

Sementstoypivirkið við Hoyvíksveg ger kunnugt, at tað er ein, sum órættarlaga hevur tikið navn okkara. Sementstoypivirkið, og og fingið tað prentað í telefonfelagsbókina við sínum telefonnummari. Og av tí at fólk, sum ætlaðu at bíleggja stoyptar lutir frá okkum, óviljandi hava ringt til tað skeiva nummarið, fari eg at siga frá, at Sementstoypivirkið er bara eitt, og nummarið er 2072. Viðskiftafólk okkara verða vinarliga biðin um at strika tað fyrra nummarið við Sementstoypivirkið á síðu 40 í telefonfelagabókini.

SEMENTSTOYPIVIRKIÐ VIÐ HOYVÍKSVEG

Jacob Vágseid

Suðurstreymoyar javnaðarfelag

hevur fund í Losjuni, tann 14. september kl. 8 sp.

Evni: Løgtingsvalið.

Nevndin.

Uppískoytisprógv til setuskiparar

Um nóg nógvir tekna seg, ætlast skeið byrjað 15. oktober.

Klakksvíkar Sjómannsskúli

GRÓT OG SKERVUR

Óll, ið vilja keypa skerv ella grót, eiga at venda sær til kommunukantórið.

Grót og skervur megu verða goldin fyrst, áðrenn tey verða heimitað.

Bilstjórar verða ámintir, at teir ikki kunnu heinta grót ella skerv uttan við einum limi av vegnevndini ella einum umboðsmanni fyrri kommununa.

FROÐBIAR SÓKNAR KOMMUNA

óivað í dag verði eitt hitt stórsta virki í Føroyum. Kalvaveiðan undir Grønlandi gjørdi mangan bretan til milliónir — og hvi skuldu vit ikki verið menn fyrri at fingið minst lika nóg sum bretar, tá ið okkara skip var betri enn teirra, og tá ið vit kundu fáa skipara, ið var mein-kunnugur við kalvaveiðuleiðirnar í Grønlandi. Her verður serliga hugsað um kalvaveiðuskiparin á einum av teimum ensku bátunum, harra Karl Thorsteinsson, ið virkaði sum havnarfúti tvey tey seinastu árin, áðrenn hann doyði av hjartaslaga aftaná so harðan ágang, hann hevði verið fyrri.

Afturat møguleikanum fyrri eina kalvaveiðu við »Th. Stauning» undir Grønlandi, ið kundi verið bjargingin av ísvirksfyrirtekni, kann nevast, at just tá, ið tey ræðuliga álöpin vóru gjord á ísvirki, var tað eydnast at fáa ísvirksbátarnar á snurravæðveiðu undir Islandi. Teir fiskaðu øft av flatfiski. Tað hevði verið — um teir ikki eisini vóru høgdir fyrri skuld — bara ein túsarþurning hjá teimum at afturgjaldi ísvirkinum tað, ið teir skyldu tí. Men eisini teir fingi sum sagt jarnklornar um kvørkarnar, so tað ikki heldur graldi í teimum.

Men Mauritzen eirði ikki, og heimavarnir vóru ikki til at vika.

Tá ið sagt varð við tann, sum gjørdi útlæggið heima, at um ísvirkið varð koyrt á húsagang av teimum privat krediturum fyrri so litið, sum talan var um, vildi tað bara fara víð sær, at teir »simplex» kreditarnir einki vildu vinna, tað skuldi var prioritetsskuld, ið sum kunnugt gekk fram um »simplex» skuldina, varð kældiga og hart svarað, at tá ið staturin hevði sagt á, mátti hann eisini siga b, t. v. s. rinda útlægsskuld, leysar aftur. Høvuðskrediturinnar leysar áðrenn. Tann rættarfundur, ið tá varð hildin, er vist ein hin óhugnaligasti, og visti hann, hvussu jarnhørd og miskunnarleys stóða teirra múgvandi og valdandi í Føroyum er imóti royndum hjá arbeidarafjöldini at koma sær uppundan til fræls figgarlig og andalig kor.

(Framhald.)